

Dkt. Jim Spiegel, Falsafa ya Dini, Kipindi cha 11, Ufichi wa Kimungu

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Huu ni kipindi cha 11, Ufichuzi wa Kimungu.

Sawa, sasa tutaelekeza mawazo yetu kwenye tatizo la kifalsafa linalowakabili wakanamungu na, ikiwa ni pamoja na Wakristo hasa, ambalo limeibuka katika miongo michache iliyopita kupitia kazi ya msomi anayeitwa Schellenberg, na hilo ndilo tatizo la ufichuzi wa Kimungu, ambalo baadhi huliona kuwa sehemu ya tatizo la uovu, wengine huliona kuwa tatizo la kiepistemolojia tu, na linahusiana tu na ukweli kwamba Mungu hajajifanya wazi zaidi na uwepo wake kuwa dhahiri kwa kila mtu.

Je, hilo si tatizo? Na tunawezaje kupatanisha ukweli huu na imani kwamba pia tunashikilia kwamba Mungu anataka watu wajue kwamba yeye ni halisi? Kwa hivyo, Peter van Inwagen anafupisha tatizo la usiri wa kimungu hivi: kama Mungu alikuwepo, basi hilo lingekuwa jambo muhimu sana kwetu wanadamu kujua. Kama Mungu alikuwepo, angeweza kutoa ishara wazi za kuwepo kwake. Kwa hivyo, kama alikuwepo, Mungu angetoa ishara wazi za kuwepo kwake.

Hata hivyo, hakuna dalili zisizoweza kukosea za kuwepo kwa Mungu. Kwa hivyo, kuna sababu ya kutilia shaka kwamba Mungu yupo. Kwa hivyo, tunawezaje kutatua tatizo hili? Tukichukulia kwamba dhana hizi zote ni sahihi, ni hoja halali, na kisha tunakabiliwa, unajua, aina ya pingamizi kwa imani ya kimantiki katika uungu hapa.

Van Inwagen anabainisha kwamba hata kama hakuna uovu, kunaweza kuwa na tatizo la usiri wa kimungu. Unaweza kufikiria ulimwengu ambao hakuna mtu aliyewahi kufanya dhambi yoyote, uovu wowote wa kimaadili; hakukuwa na wizi, hakukuwa na uongo, na hakukuwa na ubakaji au mauaji. Unaweza pia kufikiria, katika ulimwengu huo, hakuna mateso, watu hawapati magonjwa ya kimwili, hakuna saratani, hakuna magonjwa ya moyo.

Kwa kweli, hakuna majeraha ya kimwili. Hata katika ulimwengu huo ambapo hakuna mateso na uovu wa kimaadili, bado kunaweza kuwa na tatizo la usiri wa kimungu. Na watu wanajiuliza, unajua, tumefikaje hapa? Ingawa wengi katika muktadha huo bado wangemwamini Mungu, bado kungekuwa na wengine ambao wanaweza kuwa hawana uhakika.

Kwa hivyo, tatizo la usiri wa kimungu linaonekana kuwa tofauti na tatizo la uovu. Kama Van Inwagen anavyosema, katika ulimwengu ambao hauna mateso yoyote ya kweli, tatizo la usiri wa Mungu ni tatizo la kiepistemolojia tu. Van Inwagen anakataa

wazo kwamba Mungu hajali kwa nini watu wanamwamini, kwamba hili ni jambo la msisitizo kwake, na kwamba hili ni muhimu katika kutatua tatizo hili.

Mungu anajali hasa jinsi watu wanavyomwamini au kwa nini wanamwamini. Na kwa hivyo, miujiza inayoenea kila mahali, kama vile ujumbe wa kimungu unaoendelea angani au kitu kama hiki, Van Inwagen anasema, ingechochea tu imani tupu kwa Mungu, sio mabadiliko ya kibinafsi. Mungu anapendezwa na mabadiliko makubwa ya kibinafsi, na usiri wake unachangia hilo.

Inafanya mabadiliko kama hayo, au asili ya mabadiliko hayo, kuwa muhimu zaidi kuliko ingekuwa vinginevyo. Msomi mwingine ambaye amezungumzia suala hili ni Michael Murray. Anatomia nadharia ya hiari katika suala hili na kuuliza, ni nini kinachohitajika kwa hiari ya mwanadamu? Linapokuja suala la, unajua, chaguo huru au kukumbatia Mungu na uamuzi wa kumfuata Mungu, kumtii na kuwa na uhusiano na Mungu, ni masharti gani muhimu kwetu ili kuchagua na kumfuata Mungu kwa uhuru? Murray anabainisha kuwa kuna masharti fulani ambayo yanahitaji kupatikana, kama vile, hasa, au samahani, kuna masharti fulani ambayo hayapaswi kuwa hivyo, hasa kulazimishwa katika muktadha wa tishio, sivyo? Ili tuweze kumchagua Mungu kwa uhuru, hatupaswi kulazimishwa kufanya hivyo, kama vile aina ya tishio linalovutia sana kiasi kwamba hatuwezi kufanya vinginevyo isipokuwa kumwamini Mungu na kumfuata.

Kwa hivyo, hili linaibua swali hili. Ni nini kinachounda tishio kubwa? Na kuna mambo kadhaa yanayohusiana na umuhimu wa tishio ambayo Murray anajadili, na anachopenda kufanya hapa ni kuona jinsi Mungu anavyoweza kupunguza tishio la kuzimu, tishio la, unajua, mateso makali na adhabu kwa wale wasiomfuata. Ikiwa anaweza kupunguza tishio hilo, unajua, mahali ambapo si muhimu sana, basi tutakuwa na uhuru zaidi wa kumchagua Mungu.

Hatutahisi hivyo, na hatutalazimishwa sana. Kwa hivyo, hapa kuna mambo kadhaa yanayohusiana na umuhimu wa tishio ambayo yanaonyesha baadhi ya njia ambazo Mungu anaweza kupunguza umuhimu wa tishio au kufanya tishio liwe dogo. Mtu anahusiana na kiwango ambacho mtu anaona matokeo ya tishio kuwa na madhara kwake, na hilo linahusiana tu na nguvu ya tishio.

Nyingine ni tishio la karibu, ambalo ni kiwango ambacho mtu anatarajia matokeo kufuata kutokana na hali fulani. Murray anabainisha njia tatu ambazo tunaweza kuzungumza kuhusu tishio la karibu. Moja ni tishio la karibu; kuna uwezekano gani kwamba matokeo yatafuata ikiwa mimi, unajua, sitamgeukia Mungu? Tishio la muda la karibu, hili litatokea lini, unajua, kufuatia kumkataa kwangu Mungu, na tishio la karibu, ambalo linahusiana na jinsi tishio lilivyo wazi na lisilo na utata, na hatimaye, kuna kuzingatia upuuzi wa kutishiwa, na hilo linahusiana na kiwango ambacho mtu anayetishiwa anaweza kupuuzi ustawi wake mwenyewe.

Ikiwa mtu hajali kuhusu hatima yake mwenyewe, basi, unajua, tishio lolote la mateso ya mwisho halitamathiri sana, kwa hivyo hiyo itakuwa njia ya kupunguza tishio, kuhakikisha kwamba watu hawajali kuhusu hatima yao ya mwisho. Kwa hivyo, hizo ni vigezo tofauti ambavyo Murray anajadili vinavyohusiana na umuhimu wa tishio. Sasa Murray anahitimisha kwamba kiwango cha kulazimishwa katika tishio ni sawa na nguvu na ukaribu wa tishio na kinyume chake ni sawa na upuuzi wa tishio.

Kadiri nguvu ya vitisho inavyozidi kuwa kubwa, ndivyo tishio linavyozidi kuwa karibu, ndipo kiwango cha kulazimishwa kinaongezeka. Kadiri mtu anavyozidi kuwa na tamaa, sivyo, ndivyo asivyojali ustawi wake wa mwisho, ndipo kulazimishwa kunavyopungua, ndivyo asivyojali ustawi wake, ndipo tishio linavyozidi kuwa kubwa, ndivyo asivyojali, ndivyo tishio linavyopungua. Kwa hivyo, ili uhuru wa binadamu uwezekane mbele ya tishio la kuzimu kwa maisha maovu, tishio hili lazima lipunguzwe kwa namna fulani, na kwa hivyo ni mambo gani kati ya haya matatu ambayo yanaweza kupunguzwa ili kupunguza umuhimu wa tishio? Kwa hivyo, je, nguvu ya tishio ndiyo Mungu alichagua kupunguza umuhimu wa tishio? Murray anabainisha hapana.

Hukumu ya milele, tishio la laana ya milele, ni kali kama tishio linavyopata, sivyo? Unaweza kumtishia mtu usiyempenda, unajua, kwa kesi, au kumtishia, unajua, kimwili, nitakupiga ngumi puani, lakini hakuna mwanadamu mwenye uwezo wa kumtishia mtu kwa laana ya milele, lakini Mungu amefanya hivyo mara kwa mara katika maandiko, kwa hivyo hakuchagua njia hiyo. Vipi kuhusu upuuzi wa kutishiwa? Je, Mungu aliwafanya watu wasijali sana ustawi wao wa mwisho? Hapana, tunajali ustawi wetu wa mwisho, na hata kama Mungu angefanya hivyo, hilo lingekuwa jambo lisilowajibika kwani kujali utu wa mtu mwenyewe, ustawi wa mtu mwenyewe, ni jambo jema na la fadhila. Kwa hivyo, vipi kuhusu ukaribu wa tishio? Nguvu na upuuzi wa kutishiwa, ikiwa hangerekebisha hizo ili umuhimu wa tishio upunguzwe, lazima iwe na uhusiano na ukaribu wa tishio.

Vipi kuhusu uwezekano wa tishio kukaribia? Hapana, ni wazi katika maandiko kwamba kuteseka kuzimu ni uhakika kwa wale walio waovu na wanaomkataa Mungu. Hilo liko wazi katika maandiko, kwa hivyo hiyo si jinsi Mungu alivyopunguza umuhimu wa tishio. Vipi kuhusu umuhimu wa tishio la muda? Murray anabainisha kuwa hilo ni muhimu kwa kiasi fulani kwa kuwa watu wasiotii na waovu hawatupwi mara moja kuzimu.

Bado kuna wakati, bado una muda, hatujui ni muda kiasi gani. Aina hiyo ya mambo husababisha kutokuwa na uhakika kuhusu ni kiasi gani tishio hilo hupunguzwa kwa kuzingatia mambo ya muda tu. Lakini kwa sababu watu hawatupwi mara moja jehnamu, hupunguza tishio hilo kidogo.

Lakini si kama jambo hili la tatu, ambalo Murray anazingatia, njia muhimu ambayo Mungu hupunguza umuhimu wa vitisho, na hiyo ni ukaribu wa vitisho vya kidhahiri.

Hii ndiyo njia ambayo Mungu, kulingana na Murray, hupunguza kulazimishwa kutoka kwa umuhimu wa vitisho. Mungu hufanya tishio kuwa lisiloleweka kidhahiri kwa kujificha.

Kwa hivyo, huu ndio hitimisho la hoja ya Murray hapa : inaonekana, usiri wa kimungu unatimiza kusudi hili muhimu la kuhifadhi uhuru wa binadamu wa kutii au kutotii. Ukweli kwamba Mungu amefichwa, au angalau amefichwa kwa kiasi fulani, kuna utata fulani kuhusu kuwepo kwake ambao hupunguza tishio la adhabu ya mwisho kuzimu kiasi kwamba wale wanaomchagua Mungu wanaweza kufanya hivyo kwa uhuru zaidi. Hawalazimishwi sana kwa sababu Mungu amefichwa kwa kiwango fulani.

Kwa hivyo, ni njia ya kuvutia ya kuiangalia. Nani anajua akili ya Mungu, alikuwa akifikiria nini, au kwa nini ndivyo ilivyo? Kama nabii Isaya asemavyo, hakika wewe ni Mungu anayejificha, kwa njia. Inatoka moja kwa moja kutoka kinywani mwa nabii wa Agano la Kale, ikitoa msingi wa haya yote, kwamba Mungu amefichwa kwa kiwango fulani, labda kwa kiwango kikubwa.

Lakini hii itakuwa faida kwa Murray. Inapunguza umuhimu wa vitisho na, kwa hivyo, inalinda au kuhakikisha uhuru wa mwanadamu katika kumchagua Mungu. Sasa, msomi anayelitwa Lovering amezungumzia suala hili na kukosoa mbinu ya Murray hapa.

Anasema kwamba mbinu ya Murray hatimaye inashindwa na kwa kweli hutoa misingi ya kuhitimisha kwamba Mungu hayupo. Na hivi ndivyo hoja ya Lovering inavyosema. Kwanza, anafupisha hoja ya Murray.

Kimsingi inasema hivi. Kwanza, tuna uwezo wa kukuza wahusika wenye umuhimu wa kimaadili. Pili, ikiwa Mungu hajafichwa, basi hatuna uwezo wa kukuza wahusika wenye umuhimu wa kimaadili kwa sababu tungelazimika kuamini na kutenda kama tunavyofanya.

Kwa hivyo, Mungu lazima afichwe ili kuwezesha ukuaji huo wa maadili. Sasa, Murray anatoa mawazo kadhaa muhimu ya kimaadili, kulingana na Lovering. Moja ni kwamba kuna uhusiano kati ya maadili na amri za Mungu.

Na pili, kwamba hali ya maadili ya vitendo haiamuliwi na kile ambacho wanadamu wanaamini. Kulingana na Lovering, ingawa kulazimishwa ni njia moja ya kupoteza uwezo wa kukuza tabia muhimu kimaadili, sio njia pekee. Kwa hivyo, anakubali kwamba Murray yuko sahihi kwamba kulazimishwa au kulazimishwa kungeathiri uwezo wetu wa kukuza tabia nzuri ya maadili.

Lakini kuna njia zingine ambazo hili linaweza kutokea, na ukifuata mbinu ya Murray, anasema moja ya hatari hizo nyingine katika suala hili inajitokeza. Lovering anasema

njia nyingine ambayo unaweza kupoteza uwezo wako wa kukuza tabia muhimu kimaadili ni kupitia kile anachokiita ujinga usio na hatia wa hali ya maadili ya vitendo. Ikiwa hujui kwa njia isiyo na lawama kuhusu jinsi unavyopaswa kuishi, basi hutaweza kukuza tabia muhimu kimaadili.

Kwa maneno mengine, kuchagua kwa uhuru kati ya matendo mema na mabaya ni sharti muhimu lakini halitoshi kwa ajili ya kukuza tabia ya maadili. Sharti lingine muhimu ni nia ya kuchagua matendo mema kimaadili. Na hakuna mtu anayeweza kukusudia kufanya tendo jema ikiwa hajui jema ni nini, sivyo? Kwa hivyo, lazima ujue jema ni nini.

Kile Murray anashindwa kukiona, kulingana na Lovering, ni kwamba mtu hana uwezo wa kukua kiadili ikiwa hana hatia ya kujua matendo gani ni sahihi na mabaya. Kwa sababu ufahamu wa mema na mabaya ni muhimu kwa nia za kimaadili. Lakini ikiwa Mungu amefichwa, hili ndilo jambo muhimu: ikiwa Mungu amefichwa, basi baadhi ya watu wataacha kumwamini Mungu kwa haki na hivyo kuwa wasiojua mema ni nini.

Watakuwa wapinga maadili. Kwa hivyo, wazo hili lote la ufichi wa kimungu huchukua kwa mkono mmoja kama linavyotoa kwa mkono mwingine. Labda, unajua, hebu tukubali kwamba hupunguza kulazimishwa kwa kupunguza umuhimu wa vitisho, lakini pia huondoa uhakika au kujiamini kuhusu wema wa maadili.

Kwa maneno mengine, watu hawataweza kukusudia kufanya matendo mema kwa sababu hawataamini kwamba kuna matendo mema kweli, na kwa hivyo, hawataweza kukua kimaadili. Kwa hivyo, Murray hawezi kuwa nayo pande zote mbili, kulingana na Lovering. Lovering anahitimisha kwamba ikiwa Mungu amefichwa, basi hatuna uwezo wa kukuza wahusika muhimu kimaadili, na hiyo ni hasara mbaya.

Kwa hivyo, kwa kuwa usiri wa Mungu na kutojificha kwa Mungu kunamaanisha kwamba hatuwezi kukuza wahusika wenye umuhimu wa kimaadili, basi utata na pendekezo hilo la kwanza kwamba tunaweza kukuza wahusika wenye umuhimu wa kimaadili hauepukiki. Kwa hivyo, Lovering anahitimisha kwamba Mungu hayupo. Hii kwa kweli inawakilisha aina ya hoja ya kutokuamini Mungu.

Kwa hivyo, tuseme nini kuhusu hoja hii? Mungu angewezaje kuhakikisha kwamba watu wanajua mema ya kimaadili bila kujifanya wazi na dhahiri kiasi kwamba tunalazimika kumchagua? Tumezidiwa na ukweli wa Mungu, na kwa hivyo, hatuna uhuru wowote wa kweli wa kumchagua. Mungu angewezaje kutimiza hili? Na kuna kitu ambacho Lovering anapuuza ambacho nadhani ndicho kisigino cha Achilles katika hoja yake, na hicho kimsingi ni wazo la sheria ya asili, ambalo ni mada iliyo wazi kabisa katika maandiko kwamba Mungu ameandika kwenye moyo wa mwanadamu uelewa wa msingi wa mema na mabaya, mema ni nini. Ameviunganisha hivyo katika uelewa wa mwanadamu ili watu waweze kuelewa kimsingi tofauti kati ya mema na mabaya, mema na mabaya.

Huhitaji hata ufunuo ulioandikwa kutoka kwa Mungu ili kujua mema na mabaya ya msingi, tofauti kati ya wema na uovu, mema na mabaya, na mema na mabaya. Kwa hivyo, Lovering anapuuza hilo. Analifikiria kwa ufupi, lakini analipuuza haraka sana baada ya kuzingatia toleo moja tu la mbinu hiyo, ambalo ni kupokea ufunuo wa kimungu kuhusu ukweli wa maadili kupitia mpangilio wa asili.

Lakini tena, kwa nini Mungu, kupitia jinsi alivyojenga akili ya mwanadamu, asingeweza kujenga ndani ya mfumo wetu wa uendeshaji, muundo wetu wa utambuzi, aina ya uelewa wa mema na mabaya? Kwa hivyo ndivyo ningeita, unajua, nadhani ni mtazamo ulio wazi na unaowezezana hapo. Uwezekano kwamba Mungu amewapa watu wote ufahamu wa ndani wa ukweli wa msingi wa maadili kupitia dhamiri au sheria ya Mungu iliyoandikwa moyoni. Kwa hivyo, hiyo ingekuwa ukosoaji ambao ningeuleta dhidi ya hoja ya Lovering. Kwa hivyo hiyo ni kidogo kuhusu usiri wa kimungu.

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Hii ni kipindi cha 11, Usiri wa Kimungu.